

TELEGRAFUL ROMANU

Telegrafulu ese de două ori pre septemana:
Duminec'a și Joi'a. — Prenumeratiunea se
face în Sabiiu la expeditura foiei, pre afara la
c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate,
adresate către expeditura. Pretiulu prenumera-
țiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 50.

ANULU XXII.

Sabiiu in 27 Iuniu (9 Iuliu) 1874.

tru celalalte pârți ale Transilvaniei și pentru pro-
vinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri
sireine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru întâia ora
cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr.
și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-De-
cembre) alu anului 1874. — Pretiulu
abonamentului pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchia au-
stro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strai-
natate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu
intardiă cu tramitarea prenumeratiuni-
loru.

Adresele ne rugămu a se scrie
curatu, a se pune numai post'a
ultima, dara nu câte două poste ul-
time, și in locu de epistole de
prenumeratiune recomandămu on.
publ. avisurile postali, (Posta-Utal-
vány. — Post - Anweisung.) că

împreunate cu spese mai putiene și că
mai sigure pentru inaintarea baniloru
de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Ro-
manu“ in Sabiiu.

Nr. 1179/B. 1874.
509 cons.

Incunoscintiare.

Cu provocare la ordinatiunea con-
sistoriale din 10 Ianuariu 1872 Nr. cons.
37 (Telegr. Rom. nr. 10 1872.) se aduce
prin acést'a la cunoscinti'a publica: ca
supunendu-se censurei prescrise in acum
eitat'a ordinatiune consist. par. Augustinu
Cosm'a parochu in Mico-satulu-nou (Mko-
Ujfal) Protopresbiteratulu Heghigului, și
dlu Ioanu Metiu, invetiatoriu la scól'a
normale gr. or. din Resinari, — s'au
aflatu apti pentru de a fungă că aperi-
tori in cause bisericesci, matrimoniali și
disciplinari inaintea forurilor nostre bi-
sericesci, spre care sferistu li s'a impar-
tasitu binecuventarea archierésca in in-
tielesulu §-fului 442 din Dreptulu ca-
nonicu.

Sabiiu 24 Iuniu 1874.

Dela Secretariatulu Consistoriu- lui archidiecesanu gr. or.

Austri'a dela caderea lui Ho- henvart.

(Urmare.)

Novel'a electorale fu primita cu ma-
joritate mare de ambe casele senatului
imperiale, cu tôte ca polonii, cari promi-
sera ca se voru abtine de la votu, vo-
tara in contra.

Purtarea poloniloru a avutu pentru
dalmatini, galitiani, istriani și triestini bu-
natatea, ca regimulu vediendu-se necesi-
tatu de a pactă cu cine-va, spre a puté
trece la votare novel'a electorale a pac-
tatu cu acést'a, introducendu-le limb'a
nationala in oficiu și asigurandu-le ocu-
parea de posturi insemnate in oficii, mai
departe asigurandu-le o subventiune din
partea statului pentru radicarea scól'eloru,
in fine tramitarea de ingineri, pentru
cásă traseze linii de drumu de feru și
sa mantue cercurile Narentei de mocirle.
Purtarea poloniloru de alta parte a avutu
și resultatulu, ca indatu dupa cassarea
mandatelor deputatiloru renitenti din Sti-
ria, Carnioli'a, Boemi'a și Moravi'a, in comi-
siunea constitutionei s'a facutu propunere
din partea deputatulu bucovineanu Tomas-

cincu, a se trece la ordinea dilei preste
tôte pretensionile poloniloru. Propunerea
acést'a nu s'a primitu; s'a primitu inse
propunerea subcomisiunei, dupa carea
pactulu ce eră a se face cu Galiti'a sa
intre numai atunci in viétia, dupa ce va
fi trecutu prin, și primitu de către diet'a
galitiana.

Dupa multe debateri și dupa multe
proponeri dintr'o parte și dintr'alt'a pre-
tensionile poloniloru se confunda cându
cu unu obiectu, cându cu altulu, până
cându in fine li se spune, ca ei nu potu
contă la o pusetiune, cum e cea a croati-
loru in Ungari'a, pentru ca acést'a aru
incurcă pre Austri'a cu Russi'a intr'unu
resbelu.

Polonii prin purtarea loru cea dubia,
cechii prin absentarea loru cea perma-
nenta, a cărei farmecu s mai atresu și
pre alte fractioni din slavii tieriloru au-
striace de média-di, au ajutatu pre nem-
tii din Cislaitania la ajungerea scopuri-
loru.

In 13 Martiu o patenta imperatésca
disólva diet'a Boemiei.

Schimbările cele subite atâtu cu
Beust câtu și cu Hohenwart n'au alteratu
demersulu inauguratu la 1867 nici decum,
din contra, l'au mai intaritu. Partea cea
trista a acestoru impregiurări e inse, ca
elementele acele, cari vedeau ca directiu-
nea cea noua lasata numai pre mân'a uno-
r'a nu pôte duce la scopulu celu multia-
mitoriu pentru tôte popórele monarchiei,
au gresitu detragendu in sece corporiloru
legislative multime de elemente, cari deca
se aflau in aceste corpori legislative pu-
teau cu multu mai multu folosi patriei și
causei comune.

Sa ne întorcemu dincóci de Lait'a,
unde in loculu contelui Andrassy luase
presidiulu ministeriale, acum cont. Lonyay.

Si de schimbarea acést'a se legau
sperantie și temeri, dupa cum erau și do-
rintiele și aspiratiunile. Credeau multi
adeca ca ne aflămu in presér'a unoru re-
forme constitutionali și in ceea ce ne pri-
vesce pre noi românii din Transilvani'a,
vomu ajunge sa stămu pre o linia egala
cu Croati'a. Uitau ómenii ca Transilvani'a
de jure și factice se află representata fara
multe conditiuni in diet'adin Pest'a. — De-
ca considerămu evenemintele de pre atunci
apoi eata ce preocupă spiritele in diet'a
Ungariei.

Inainte de tôte preocupă tóta lămea
dincóci de Lait'a, in Ungari'a, economi'a
financiala, carea eră unu adeveratu abisv.
Deficitulu pentru 1872 eră 63 de mil óne,
carele dupa unele operatiuni fu redusu la
42 milioane. Uniculu resultatu realu mai fa-
vorabile alu dietei a fostu organizatiunea cea
noua a tribunaleloru cu judecatori denumiti
și tribunale stabile.

Ministrulu Lonyay crediă ca cea dintăiu
afacere a sea sa fia regularea aface-
riloru Croatiei. Croati'a avea pre atunci
o dieta noua alésa cu o mare majoritate
„nationala.“ Acést'a dieta asceptă din lun'a
lui Maiu 1871 sa fia odata convo-
cata. Lonyay a conferitu cu fruntasii croa-
tiloru in Pest'a, inse fara de a ajunge la
vre-unu resultatu, pentru ca memoran-
dulu acelor fruntasii aretă, ca croatii nu
se abatu dela programulu loru de mai
inainte. In 15 Ianuariu 1873 cercă și
adună diet'a cea de multu nou alésa a
Croatiei in Agram la 19 Ianuariu, aceeași
dieta fu disolvata printr'unu rescriptu.
Caus'a disolverei n'a potutu fi alta decâtu
spiritulu ce predomină in dieta, dupa care
se escalculă inainte ca diet'a va radică
principiele din memorandumu nationalu la
valóre de concludu dietale. Dupa disól-
verea dietei se incepu numai decâtu de

nou negociările cu barbatu de incredere
de ai croatiloru, inse fara de succesu.
Unu evenementu totusi se mai adauge la
cele ce privescu Croati'a și acést'a e, ca
banulu Croatiei Bedekovics se in-
locuesce prin unu locutitoriu Vucanovics.
Denomirea acestui'a se aduce in legatura
cu fitórele alegeri pentru fitóreă dieta
a Croatiei.

Aici stămu de ocam-data cu aface-
rile croate și trecemu la alte eveneminte
cari de pre atunci dovedeau ca intre tre-
cutu și viitoriu mare diferentia nu este,
ca lucrurile au sa pasiésca mai departe
pre calea inceputa.

Diet'a Ungariei umblă cu planulu de
a reformă legea electorale.

Ce sörte a avutu acea reforma a-
tunci ni este fôrte cunoscutu. Ea a oferitu
acelu rar spectaculu parlamentarulu de
bietulu proiectu fu „omoritu cu cuven-
tările“ cele multe, cari resareau că ciu-
percoile și lungi fără de margini, din par-
tea oposetiunei.

Acést'a eră unu simptomu ca e li-
nisce impregiuru; căci nimenea nu jóca in
lontre cându valorile sunt turburate de
viforu. Si cu deosebire guvernulu sciă
ca nu sunt periculi in apropiare, căci
alt-feliu nu se espunea unei scenerie cum
a fostu desbaterea legei electorali, ci o
retragea indatu ce a simtitu furtun'a opu-
setiunei.

Cumoa a gresitu, séu n'a gresitu guver-
nulu, lasându sa vina lucrulu până la scan-
dalu este alta intrebare. In apretierea situa-
tiunei generali inse, dela carea sa póta
cine-va speră ce-va schimbare, bater pre
jumetate radicale și totu odata o schim-
bare spre bine, nu cumpanesco tóta scen'a
scandalósa de atunci nimic'a.

Ba încātu-va aceea de unii e justi-
ficata, căci eră că aprópe de inchiderea
unui periodu dietalu sa se creeze o lege,
carea pentru Ungari'a eră mai nefavora-
bile că cea de până aci și findu ca in
Transilvani'a, tôte impregiurările de mai
nainte au fostu favorabile partidei majori-
tătiei aveau sa remana tôte mesurile
cele vechi electorali dela 1848, afara de
urcarea censului mai susu decâtu celu
dela 1848 și mai susu decâtu celu din
Ungari'a. Noroculu a fostu dara, in unele
privintie atunci, cu scandalulu, unu no-
rocu de care sa ferésca Ddieu pre ori-ce
tiéra. Dicemu inse norocu intr'atât'a și
aici ca lipseau elementele cari sa con-
stituie ce-va mai sanetosu și mai favo-
rabilu intereselor generale ale patriei,
lipsian inse și din vin'a loru propria.

Schimbările ministeriali trecu și se
mai repetiescu, inse in sistem'a politica
mergemu totu asiă inainte.

Schimbările in sistemele politice la
noi nu sunt legate de persónele minis-
triloru. Ei sunt cei de pre urma, cu
cari se incheia perioadele sistemelor po-
litice.

„Magyar politika“ dà cu reserva
urmatóreă noutate: In Berlinu au informa-
tiuni, ca contele Andrassy s'a aruncatu cu
totulu in bratiele partidei militare a curtiei
și Marele duce Constantinu nu a fostu la
Vien'a pentru scopulu celu vediutu, ci pen-
tru o aliantia ofensiva și defensiva cu Ru-
si'a contr'a unoru anumite planuri prussiane.
Departarea lui Schweinitz (legatulu germanu)
de lângă curtea din Vien'a este sigura, pen-
tru ca n'au observatu mai tempuriu schim-
barea acést'a.

Din Franci'a

Revist'a ce a tienutu maresielulu
Mac-Mahon și ordinulu de di ce l'a datu

trupelor se nu e decâtu o admoni-
tiune către partide, și vrea sa arete prin
acést'a, ca densulu nu voiesce sa i se ra-
pésca asiă usioru poterea din mână. In
legatura cu mesurile luate de politiia con-
tr'a bonapartistiloru aceste manifestatiuni
au o insemnata și mai mare.

Unu corespondintu alu lui „Daily
Telegraph“ din Parisu reproduce din cu-
ventu in cuventu ónele expresiuni ale ex-
vice-imperatului Rouher despre speran-
tiile și aspiratiunile bonapartistiloru. In-
trebatu fiindu de óre-cine, de nu crede
cum-va, ca poterile europene nu voru
favori progresele partidei napoleoniste și
se voru impotrivi cu reintórcerea lui Na-
poleonu IV, (Rouher) a respunsu: „Nu
potu sa admitu acést'a, căci sum tare con-
vinsu, ca Europ'a fatia de restaurarea im-
periului prin mediulu alegeriloru univer-
sali nu e reu dispusa. Nu tagaduescu, ca
unele dintre poterile cele mari au datu
contelui de Chambord dovedi de simpa-
thia cându se puse inainte de ast'a cu
18 luni intrebarea intre republica și re-
gatul legitimistu. Nu tagaduescu, ca Au-
stri'a voiesce binele contelui. Imperatulu
Franciscu Iosifu de exemplu a manifestatu
totu-déun'a o deosebita stima pentru os-
pele seu dela Frohsdorf și 'mi aducu a-
minte de acele cuvinte de incuragare ce
le a exprimat de una-di cu ocaziunea
semi-oficiale relativa la densulu. Dara sti-
uitatu ce tulburare a provocatu acestu
modu de interventione mai întâiu in
Rom'a și dupa aceea in Berlinu.
Acele două poteri intr'adeveru au inte-
resu egal in acést'a intrebare. Prussi'a,
pentru ca e incurcata intr'unu conflictu
ferbinte cu biseric'a catolica; Prussi'a,
care trece prin o crise religiósă ce se
póte asemenă cu miscarea cea mare a
reformatiunei din véculu XVI; Prussi'a,
dieu, care are trebuintia de tóta poterea și
de intregu prestigiulu ce i-au datu nouele
sele invingeri, spre a frange resistinti'a
episcopiloru, Prussi'a nu pótea fi indiferenta
la stabilirea unui regimu identicu cu po-
lit'ca curtiei romane, decâtu atatu in Berlinu
cātu si in Rom'a domnea o antipathia
iresistibila contr'a restaurării monarchiei
legitime in Franci'a, și eu potu sa dicu,
ca 'mi este cunoscutu, ca acestu sentiu
ce esista a ajunsu nu numai la cunos-
cinti'a imperatului Franciscu Iosifu, ci
chieru și la a contelui Chambord. Sciti
la ce s'a decisu celu din urma. Ce pri-
vesce pre imperatulu Austriei densulu prin
recel'a momentana ce a adusu manifes-
tarea simpathieloru sele pentru contele
(Chambord) in relatiunile sele cu Itali'a,
a fostu atatu de afectatu câtu a aretatu
fatia de Itali'a o prevenire asiă de ami-
cabila câtu Victoru Emanulu s'a aflatu
indatu indemnatu a primi invitatiunea
și a merge la espusetiunea univer-
sala dela Vien'a. Acestu incidinte diplo-
maticu fu astu-feliu delatoratu spre mol-
tiemirea celoru trei curti. Ce privescu pre
principii orleanisti eu nu pricepu cum
potu ei sa afle multe simpathii in Europ'a.

La observarea ca Prussi'a are ten-
dinti'a de a nu lasă sa vina in Franci'a
unu guvern tare, respunse Rouher, ca
de presinte domnescu intre popóre o so-
lidariate și dintre aceste nici unu poporu
nu va potea sa suferi, fara de a suferi
împreuna și cele-lalte, de aceea elu nu
póte crede in atari tendintie de ale Pru-
siei. Observandu-i-se iéra, ca dinasti'a
Hohenzollern este inimica cu deosebire
unei restauratiuni napoleoniste, findu ca
imperiulu nu póte sa insemne decâtu res-
bonare, respunse Rouher, ca Franci'a in
mai multi ani are lipsa de pace, de lucru
și prosperitate și ca mai esista o resbu-

nare nu numai pe câmpurile de resbelu, ci și pe câmpurile diplomatice. Continentul nostru va fi încă martorul câtoru-va conflicte, cari nu sunt provocate prin Franța și densa ajungându prin întelepciune la marime și putere și va putea să-și ia satisfacțiunea din aceste conflicte, fără de a descărea macar o puscatură. Densula vede deja în oriente unele fenomene cari intrădeveru prognostica cestiuni teritoriale în interesul echilibrului european. Ori-ce regim va avea Franța, ea se va folosi de aceste împrejurări. De aceea nu este nici un temei, pentru care imperiul să antecipe această resbunare, și imperiul trebuie să priceapă, ca Franța nu poate avea în afara alta politică, decât politică așteptării și a defensivei. Rouher și exprimă aici și convicțiunea că o restaurare a imperiului va întemina o neutralitate binevoitoare din partea Europei.

La întrebarea, ce înțelege densula sub un regim tare și nu cum-va acestă va trebui să înceapă cu proscriptiunile contrariilor și cu suprimerea tuturor celorlalte opinii, răspunde Rouher, că restaurarea imperiului se poate întâmpla numai prin sufragiu universal sau prin un plebiscit. Imperiul se va reînforța, pentru că e unicul regim ce poate garanta ordinea socială și toate interesele. Când va veni înseamnă la cârmă, elu cu poporul lângă sine nu poate fi de câtu tare și durabil, decât se va radimă încă și de vocile și corporatiunea claselor mai năle, căroru sa le dea sinceru și definitiv rangul lor. De aceea nu voru fi de lipsă proscriptiunile și măsurile de sfortia, ba principii se voru vedea mai bine acasă decât în străinatate.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 27 Iunie 1874. (Cas'a reprezentativă) După prezentarea petitiunilor cari se transpune la comisiunea petitiunara, Cas'a trece la ordinea dilei și ia la desbatere list'a 47 de petitiuni. Toate petitiunile se predau fără desbatere ministrilor din resorturile respective afara de petitiunea cetății Satu-maru pentru ajutoriu în lipsa de bani, carea provoacă o scurtă desbatere și se cetesce prin I. K. i. s. Acestă după cetire descrie starea cea deplorabilă a cetățienilor din Satu-maru, în care au venit prin executiunile de contribuțiune. Oratorul propune: să se îndrumeze ministrul de finanțe a opri executiunile și a substerne un proiect de lege despre înființarea unei bănci naționale ung., independente.

FOISIORA.

Care este scopul cetirei și cum trebuie să fie ea — cetirea, pentru că să poată corespunde pe deplin scopului ei?

(Urmare.)

Esemples la cele până aici discutate, le află cu totul de prisos, din cauza că de o parte, întreaga cetire stă numai și numai din asemenea eseemple; iara de alta parte, pentru că de-aia moa-si fi folosit și de eseemple aru fi venit acestu elaboratu prea lungu.

Dupa ce invet. sau instructorulu a spus scolarulu — cetitorulu cum are să treacă pe accentuare cuvintelor etc. și pre lângă toate acestea cetitorulu nu le baga în seama ci le trece cu vederea, neconsiderandu însemnătatea lor, (fresce din nepricepere,) atunci invet. nici decum sa nu ierte pre cetitoru a trece și a ceti și mai departe — reu; ci sa-lu faca sa totu repeteze la un'a si aceeași propusetiune, la unu și același cuvintu, ba chiaru și la un'a și aceeași silaba până atunci până cându cetesce întocm'a — curatu și chiaru asiă precum i-a spus, — fără nici o erore.

Îndată ce invet. nu privesc aceste reguli ale cetirei de neapărată trebuință, îndată ce elu le considera că nise lu-cruri — bagatele —, ce se pot trece

Ministrul de finanțe răspunde, că cu privire la partea dintr'ună a petitiunii din cestiune (la oprirea executiunilor) s'a dat de multu o ordinațiune către direcțiunile financiale, că să se crotie cu executiunile pentru contribuțiune comune și persoanele cari au suferit de daune elementare, până după secere. Preste totu nu s'au putu opri executiunile căci acestă aru însemna sistarea administratiunii prin ce aru secă ori-ce isvoru de venit alu statulu. Pre lângă tota lipsa bugetulu statulu trebuie sustenutu.

Ce privesc dorința a două, emiteria asiganelor de cassa, nu află ministrul de oportunu a mai face, pentru că după esperința de până acum nu crede că se voru primi asiganele între împrejurările de adă că medilocu de platire generalu.

Relativu la rezolvirea cestiunii de banca, cas'a cunoșce deja rezultatulu de mai înainte în această privință. Spre acestu scopu se recere mai multu tempu și mai pucina ocupațiune de câtu are unu ministru pre tempulu câtu țien discusiunile în parlamentu. După ferii va fi tempulu aptu pentru a implini această îndrumare a Casei reprezentative. Până la împartasirea rezultatulu, ministrul se roga ca Cas'a să numai faca rezoluțiuni în acestu respectu; deci oratorulu spriginesc propunerea comisiunii, care se și primesc.

Dupa această se primesc în a trei-a cetire legea de incompatibilitate și se trimit Casei de sus.

G. Nagy și motivăza proiectulu seu canoscutu, dară combatându-lu ministrul de justitiă Pauler, proiectulu numitu la propunerea ministrulu nu se dă secțiunilor.

Dupa rezolvirea cauzei de estradare a deputatulu Eder

Presedintele întreba Cas'a, ca cându sa se desbata legea electorală? (Strigari: Marti. Mercuri.)

G. Várdy propune să se înceapă discusiunea asupra novej electorale Mercuri, fiindu-ca propunerile numai adă s'au împartitu.

Ministrul de interne, contele Szapáry se roga în numele guvernulu că să se înceapă desbaterea câtu mai corendu și dechiara, că sesiunea la nici unu casu nu se va închide înainte de ce se va rezolv proiectulu electoralu.

Col. Tisza se roga să nu se privesc lucrulu pentru o di.

Fr. Pulszky accentuăza că acea di se va putea crotia de-a partidele Casei voru țien cuvintări mai scurte.

Dupa o desbatere mai lungă se de-

cu vederea — fără atâră — și atâră încordare și necasu etc. etc. și a nu remanea îndereptu cu invetiamentulu din acea cauza; îndată ce elu nu va luă cetirea după regulele de până aici etc. cu tota rigozitatea; numai decâtu ostenelele lui — fii acelea fără eseemple mari și multe —, devinu zadarnice cu totul; și prin urmare invet. scôlei popor. nici odată nu-si va putea ajunge maretulu scopu la care țienesc și care-lu are și pretinde problem'a scôlei populare.

Dupa ce aretau pre scurtu parerea ca, cum trebuie să fie cetirea pentru că să corespundă scopulu; credu a nu fi superflu, a notă și scaderile care le-amu auditu și vedutu insumi în cetirea scolarilor.

Cetirea nu e bună și nu-si poate ajunge scopulu decât scolarulu cetesce: a) refătiatu și îngamfatu, cu o voce impunătoare și ore-cum nesupusu; b) monotonu — neschimbându-si vocea, c) încetu foarte încetu încetu de abia se aude; d) decât mananca începutulu său finitulu unu cuvintu, sau cuvintulu întregu, sau o silaba sau mai multe; e) decât repetesce unicul cuvintu de 2—3—4 ba și de 5 și mai de multe ori, și totuși nu-lu mai poate odată exprima — pronunță — deplinu și bine; f) decât pune accentulu — tonulu la, și pre cuvintulu ori silab'a care nu se cuvine; g) decât pune apostrofulu la o propusetiune sau mai multe acolo,

cide că să se înceapă discusiunea Mercuri în 1 Iuliu.

Presedintele propune desbaterea proiectelor în cauză drumurilor ferate cu întreruperea desbaterei despre legea electorală.

Ministrul de finanțe Ghyezly înca se roga pentru desbaterea proiectelor relative la drumurile ferate, pentru că guvernulu Romaniei a făcutu toate spre a rezolv proiectulu în camera și în senatu, spre care scopu a și prelungitu sesiunea. Acestă se ascăpta acum și dela noi, pentru că proiectulu să devia lege.

Fr. Domahidy propune, că Cas'a să țien sedințe paralele. Fr. Pulszky spriginesc această propunere; G. Nagy o combat. În urma Cas'a primesc propunerea presedintulu, că proiectele relative la drumurile ferate să se desbata cu întreruperea discusiunii asupra legii electorale.

Budapest'a 1 Iuliu 1874. (Cas'a reprezentativă), s'a deschis astăzi prin vicepresedintele C. Torma la 10 ore.

Petru Nemesiu substerne un proiect de rezoluțiune, în care se cere că să se substerne înainte camerei unele date spre a se statori mai de apră o calificatiunea alegatorilor. Mai departe prezentă și o motiune: calificatiunea alegatorilor din Transilvania să se modifice într'acolo, că să li-se compute alegatorilor și sum'a adansa pentru desarcinarea pământulu.

Proiectulu de rezoluțiune se va pune la ordinea dilei, eara propunerea se va considera la desbaterea specială.

Deputatulu Al. Nemeth și Petrovay li-se dă concediulu cerutu pre 4 săptămâni.

Col. Tisza aduce aminte, că emisulu relativu la administratiunea carcerelor intra adă în putere de lege, și oratorulu aștepta răspunsulu la interpelatiunea sa făcută în această afacere.

Ministrul de justitiă Pauler răspunde că emisulu din cestiune e dotatu din 13 Februaru și s'a publicatu atunci în toate foile. La interpelatiune va răspunde câtu mai corendu și-si rezervă dreptulu a-si determină diu'a în care va răspunde după cum prescrie regulamentul Casei.

Col. Tisza replica că densula a întrebatu numai de voiesc să răspundă ministrulu la interpelatiune. Oratorulu n'a avut trebuință de admonitiune, căci densula nu gresiesc contra regulamentul de casa, ci doresc, că ministrulu să observe pre lângă regulamentul și bunăcuviința parlamentară.

unde nu poate avea nici unu întelesu; h) decât cetesce frântu ruptu, totu numai cuvintu de cuvintu; i) decât trece preste interpunctiuni, adică preste: com'a, com'a punctata, două puncte, semnu este clamărei, întrebărei ba chiaru și preste punctu nesocotindu-le de vre-o însemnătate; l) decât cetindu stă în midiloculu unei propusetiuni, ba ce e mai multu în midiloculu unu cuvintu; m) decât nu cunoșce ori nu vrea sa scia de accentulu greu, acutu, apostrofu etc. nici de semnele legărei sau împreunării cuvintulu în finea unui rendu; n) decât cetesce totu într'o legatură și totu cu acea voce și cuvintele din parantezu, că și cele de afara; o) decât cetesce prea rar, asiă încatu numai din cându în cându pronunță câte unu cuvintu scos că și cu clescele din elu, și acelu iuca stricatu și reu; p) decât cetesce prea iute, asiă încatu trece preste toate accentele și semnele cetirei fără cea mai mică atentiune la ele; adică decât cuprind cu ochi prea multu odată și trece că umbră preste flori. Întrebandu-se apoi în urma și unii și alții, ce au cetitu? stau loculu, și nu dau nici unu răspuns, pentru că ei chiaru nimică n'au întelesu, ca nu potu judecă. Asiă dară eata celu mai principalu lucru adică: întielesulu și judecat'a nu-lu au; acum posim! dă-i scolarulu în mâna manualu de religione, istorii, geografii, fisici, gramatici etc. etc. și vei vedea unde vei po-

P. Szontagh făcându ministrulu de interne o „modestă interpelatiune“ observă, că spre a primi răspunsulu nu mai are trebuință de alta admonitiune. Interpelatiunile întreba, de este aplicatu ministrulu a da restaurarea lui „Budapesti — Közlöny“ la tipografiă ce s'a aflatu mai dăma de încredere și de-a nu de ce o a eludatu în adeveratulu sensu alu cuvintulu?

Ministrul de interne Szapáry răspunde că regimulu are dreptulu de a-si alege dintre firmele ce se admitu la concursu pre cele mai solide, și este îndreptatitu, decât nici un'a nu va corespunde tuturor recerintelor, a le respinge pre toate. Ministrulu ia pentru porderea sea tota responsabilitatea asupra-si.

Szontagh nu este multamitu cu răspunsulu datu, dară cam'ă lu ca cu majoritate spre sciință.

Alt. Molnár substerne raportulu comisiunii petitiunare asupra listei 48 din petitiunile transpuse numitei comisiuni.

Cas'a trece apoi la ordinea dilei, obiectulu e desbaterea novej electorale.

La întrebarea presedintulu: să se mai cetesca raportulu comisiunii centrale, dechiara cam'ă ca raportulu împreună cu testulu celu nou alu proiectulu se privesc de cetitu.

Ed. Szeniczey, referintele comisiunii centrale arăta mai înainte, că proiectulu nu e o lege electorală nouă și independentă, ci numai o novela la norm'a electorale de până acum, dreptu acea întrebările ce se potu face la dejudecarea proiectulu din cestiune nu potu fi altele decâtu aceste: Corespunde proiectulu relațiunilor de astadi din Ungaria, în genere și în detaliu se le? Primesc norm'a vechia electorale prin novela modificatiuni și îndreptări corespundietorie? Oratorulu arăta mai departe ca intro împregiurările de fatia nu s'a putu face alta decât o modificatiune a art. V: 1848 care sa corespundă împregiurărilor moderne, fiindu ca lipsindu datele statistice și o regulare deplină și definitivă a sistemulu de contribuțiune, legea electorală nu se va poté regulă deplinu. Acestă a fostu punctulu de vedere din care a pordescu și comisiunea centrale. Comisiunea s'a restrinsu numai a face legea electorală dela 1848 conforma relațiunilor de astadi și a o modifica după cum recere oportunitatea. În urma raportorulu arătându în terminatiuni detaiate ale proiectulu legatur'a novej în legea din 1848 recomanda legea spre acceptare obser-

tea ajunge; dară apoi scopulu unde este?

Se poté înse întâmplă că scolarulu sa cetesca cutare bucată din cartă, reu, foarte reu, și totuși decât-lu întreba omulu: ce ai cetitu tu acum din cartă N. N.? răspunde scol. în constructiuni rupte cum poté bietulu, întielesulu bucatei; și cum poté fi această, pre cându elu nu poté ceti bine și regulatu, și totuși sa spuna întielesulu? Usioru! foarte usioru de găcitu, ba și de aflatu și sciatu, eata asiă: invet. sau instructorulu i-a istorisitu scolarulu bucat'a de cetire atâră, până cându vrendu nevrendu, s'a lipitu întielesulu de scolaru câtu amaru său pututu; acea istorisire înse o poté face și altu baiatu care nu umbla la scôla; întreba apoi pre unu atare scolaru sa judece: ce poté elu invetiă din fii-care propusetiune, că sentința instructivă? și cu buna seama unulu că acelu nu va sci spune, ce folosu poté elu trage din cetirea acelei bucată; acum posim cetire cu întielesu și judecată! decât elu din aceea și inca chiaru din bucat'a aceea carea o au invetiă etc. nu poté trage nici unu folosu; apoi cum va trage elu din alte cărți mai tardiu pre eari elu până acum nu le-a vedutu ba nici n'a auditu de ele?

(Va urmă.)

vando, ca nu e de lipsa a mai intră in toate detaliile ei.

Dupa acest'a se radica ministrul de interne spre a recomanda proiectul electoral. Arelându causele despre cari am amintit mai inainte, cându s'au desbatu legea in cluburi, ministrul s'î rezervă dreptul a face observările sele la unele dispozițiuni din proiectu cu ocaziunea debaterii speciali. Calificatiunea s'a precisat astfelu cătu nu trece preste marginile legi din 1848, dara nu se resringe nici intre acele margini cunoscute. Oratorul pune mare pondu pre dispozițiunile penali contr'a esceselor la alegeri si motiveza aceste dispozițiuni cu argumentulu, ca integritatea si demnitatea statulu trebuie scutita cu ori-ce pretiu. Proiectulu de resolutiune, care s'a adausu de către comisiunea centrale la proiectu si care îndatoresce pre guvernul, a substerne unu proiectu despre o justa impartire a cercurilor electorali, lu primese oratorul cu atât mai tare cu câtu in privint'a acest'a sunt inca anomalii ce nu se mai potu sustiené. In urma recomandă propunerea comisiunei.

Dupa ministrulu Szapáry ia cuvântulu Mocáry. In o cuvântare monotona de 1½ ora pledă oratorul pentru sufragiulu universal si votarea secreta, in a căroru favoru se provocă la toti articuli aparuti in ani din urma in diaristica. Oratorul a vorbitu inaintea unui publicu foarte micu, căci cei mai multi deputati au esitit afara si numai către finea cuvântării venira in camera. Mocáry a facutu unu proiectu de resolutiune: Cas'a respingându proiectulu îndruméza guvernulu a substerne cătu mai curendu o lege electorala perfecta elaborata pre temeiulu sufragiului universal si alu votării secrete.

A. Beöthy destépta prin cuvântulu său ore-care interesu. Cu multa atentie urmari camera implinirea capulu de opera, ce-lu anonciă junele oratoru, adeca capulu de opera, de a pledă p ntru sustinerea privilegiilor ce-le are nobilimea la alegere. 5 minute duréza cuvântarea pentru această prerogativa a nobililor, si in urma desvôlta oratorulu tes'a: legislatiunea dela 1848 n'a potutu sa aiba tendint'a de a detrage nobilimei care pâna la 1848 a fostu politicesce îndreptatita, dreptulu electoralu ce-lu avu pâna atunci. Cas'a nobililor a primitu pre cei nenobili intre fortaretiile constitutiunei, pentru a-i loá sub scutulu seu si a-i aperi. Oratiunea deveni in urma totu mai monotona si mai neînsemnata. Oratorul n'a facutu nici o propunere ci s'a rogatu numai de casa sa lasé nobilimea pre toti timp'i in dreptulu ei de alegere. Sediint'a se inchide intre risete si ilaritate generale.

Branu, 12 Iunie 1874.

(Socôtă si multiamita publica.) In întielesulu statuteloru confer. invet. braneni §. 4. lit. d) pentru punerea fundamentulu si înfiintarea unei biblioteci spre folosulu si interesulu comunu in genere, apoi spre perfectiunea invetatorilor si ajutorarea scolarilor seraci braneni in specie, si in întielesulu conclusului conf. din 1 Martiu 1873 pct. 6 si 7. pag. conf. 224—225 amu umblatu Duminec'a si in serbatori — dimpreuna cu scolari firesce din detorint'a ce o are fia-care invet. —, la bisericile din unele comune branene cu care ocaziune dupa descrierea scopulu nostru susu amintitu amu colectatu prin contriburi benevole din partea poporulu — unde onorat'a preoimé si alti inteligenti a premersu poporulu cu exemplu —, urmatórele sumulit'e si anume:

1. Din comunele branene: Predelu in 22 Aprile v. 1873 s'a colectatu: 33 xr.
2. Din Moeciul-infer. in 23 Aprile vechiu . . . 4 fl. 17 xr.
3. Din Simonu biseric'a noua in diu'a de Rosali 1873 . . . 3 fl. — xr.
4. Din comun'a Chei'a in 17 Iunie v. 1873 . . . 2 fl. 71 xr.
5. Din comun'a Sohodolu biseric'a vechia 6 Dec. 1873 . . . 3 fl. 20 xr.
6. Din Sohodolu biseric'a noua 9 Decembrie 1873 . . . 60 xr.

7. Din comun'a Pârta in 19 Dec 1873 . . . 1 fl. 52 xr.

8. Din comun'a Magur'a in 26 Ma'u 1874 . . . 1 fl. 49 xr.

Sum'a: 17 fl. 02 xr.

adeca din aceste comune s'a colectatu laolalta siepte-spre-diece florini si doi cr. valut. austr. lasandu-se din partea subscrisorulu la fia-care biserica câte o cointantia spre deplin'a asigurare a braviloru contributori.

Precum banii acesti'a s'au colectatu totu pre rendu, totu asemenea pre rendu s'au si spesatu spre scopulu susu amintitu precum urméza si anume:

1. S'a cumperatu „Dictionariulu si Glosariulu” limbei române edatu de ilustr'a societate academica româna din Bucuresci — pentru noi cu pretulu jumeata adeca 1 Napoleon'or computatu 9 fl. (cu acestu tesauru amu si pusu fundamentulu bibliotecii noastre).

2. O carte de lectura impreunata cu Istori'a si Geografi'a patriei cu Istori'a naturala si Fisic'a de dlu prof. Z. Boiu cu pretiu de 1 fl. 20 xr.

3. O carte de lectura partea întâiu totu de dlu Z. Boiu cu pretiu de 50 xr.

4. Unu catechisma bogatu cu pretiu de 60 xr.

5. Istori'a naturala de S. Mihalescu in pretiu de 58 xr.

6. O gramatica româna de dlu S. Popoviciu Barciaru 1 fl.

7. Trei esemplarie Istori'a Patriei de dlu prof. I. M. Moldovanu 90 xr.

8. Patru esemplarie Geografi'a Ardelului totu de dlu prof. I. M. Moldovanu 1 fl.

9. Patru esemplarie Fisic'a populara de dlu Alessandro M. Micu cu 1 fl. 20 xr.

10. Dône esemplarie computu de A. Necsi'a cu 80 xr.

Sum'a speselor face: 16 fl. 78 xr.

Asiá da sum'a speselor este siepspre-diece florini si 78 cr. v. a. Acum subtragendu sum'a speselor din a venitelor . . . 17 fl. 02 xr. a mai ramas . . . 24 xr.

Care iera se voru adauge la alte contriburi spre procurarea altoru cârti.

Cine nu scie si nu cunósce câte greutâti are bravulu nostru poporu astadi de a suportâ si totusi audiendu si vedendu pre bunii sei conducatori si respective pre preoti premergendu cu exemplu si esplicandu-i chiaru si precisu scopulu pentru care are sa contribue, atât de bucurosu contribuâ poporulu încâtu mai de multe ori mai multi frantasi si alti poporeni diceau: „Pentru scopulu acest'a pentru lucruri de acestea sa postiti, sa ve aduca Ddieu mai adese ori pre la noi!” etc.

Eata dara: „bis dat qui cito dat” cum de chiaru se cunósce si se vede bravur'a preotiloru a inteligentiei si a poporulu in genere in afaceri si scopuri filantropice. Noi invetatorii —, din parte-ne nu putem decâtu atât onoratei preotimi câtu si onorateloru oficii comunale pentru spriginirea noastră in toate afacerile tienatôrie de scôla a le aduce cea mai viua multiamita, rogandu-i totu-deodata a ne sprigini si pre viitoriu totu cu acea dragoste si bunavointia cá pâna acum, câti numai astfelu lucrandu unui cu altii mâna in mâna vomu putea ajunge prea doritulu nostru scopu de a lati cultur'a in poporu. I-rogâmu inse totu deodata in fine cá cu ocaziunea conveniriloru cu poporulu sa binevoiésca a descoperi poporulu in biseric'a multiamit'a nostra fiesca si ca banisiorii cu multa sudóre adonati si contribuiti de poporu s'au înbuntiatu intru adeveru spre scopulu numitu, cari nu pôte sa-i aduca decâtu folosu mare si interesu comunu.

Cu acesta ocaziune binevenita amemu sa notâmu inca urmatórele si anume:

Opuri si diurnale donate.

Intre cârtile înfiintandei noastre biblioteci amemu:

1. „Arhive” la marelui si ilustrulu nostru literatu Timoteiu Cipariu, nr. XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXVI, XXXVIII si XXXIX adeca pre lunile 1 Ianuaru, 5 Februaru, 15 Martiu, 20 Apr.,

20 Augustu, 15 Septembrie si 20 Oct. 1870.

2. „Societatea pentru invetiatur'a poporulu român” nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 si 7 din 1870 din Bucuresci foarte instructiva pentru invetatori.

3. „Gramatic'a germana” de I. Dorca directoru de scôla in Satulungu (Sacele).

4. „Epistola deschisa” de dlu Ladislau Vaid'a.

5. „Orientulu Latinu” din Brasiovu pre lângă acestea mai amemu inca si alte opsióre procurate spre scopulu susu aretat, cari toate se voru face cunoscute on. publicu la tempulu sou.

Ori-ce ajutoriu fia-cârui omu este cu atât mai mare si mai binevenitu cu câtu si lips'a pre acei individi i atinge mai tare; lips'a ce ne atinge pre noi invetatorii in genere este prea bine cunoscuta on. publicu. Noi numai asiá ne vomu putea perfectiunâ si cu noi poporulu deca vomu aflâ ajutoari si spriginitori, acei'a suntu pâna acum bravii nostri susu amintiti, căror'a corpulu invetatorescu branénu le aduce cea mai viua si adenca multiamita rogandu-i totu-deodata sa nu ne uite, ci si pre venitoriu sa ne spriginésca in ajungerea scopulu nostru pentru prosperarea binelui comunu.

Corpulu invetiat. branénu.

prin Teodoru Popu,

presied. confer.

Nicolau Reitu,

secret. conf.

Apelu,

Cătu toate reuniunile invetatoresci române din tiéra.

Résultate mari nu se potu altminte ajunge decâtu prin concentrarea puteriloru. — Adeverulu acest'a e cunoscutu si practisatu de multu, dara nici cându într'o mesura atât de mare cá in dilele noastre, cându vedemu reuniunile cu diferite scopuri resarindu cá buretii dupa plôie. Fia-care di ni aduce scire despre înfiintarea unei seu altei reuniuni; intre scirile aceste suntu unele imbucurâtôrie si pentru noi românii, căci ele ne spunu ca „românulu s'a desceptatu,” si se misca puternicu pre lângă tota vitregimea tempului pre terenulu educatiunei si culturai populare.

La cugetulu, ca ce va poté face acestu poporu pre terenulu acest'a cu perseverantia-i inascuta, cu care a înduratu adversitâtile atâtoru secle, 'mi tremura inim'a de bucuria.

Sub impressiunea bucuriei acestei'a înainte sentite singuru la cugetulu, ca nationea româna e pre cea mai drepta cale sa ajunga a fi, precum a fostu odeniôra, respectata de întreaga lumea, strigu: Susu! fratiloru invetatori români dilerii natiunei, sa nu lasâmu cá sa adôrma in poporulu nostru miscamentulu acestu salutaru, produsu cu atât sudóre prin cei mai demni fii ai natiunei, ci din contra, concentrandu-ne puterile sa-i dâmu unu aventu mai mare, mai puternicu care sa fia in stare a restornâ toate obstacôlele, cari i s'ara poté ivi in cale.

Ce sa facemu dara? me voru întrebâ unii.

Inainte de toate sa ne unimu, fratiloru!

E bine, dara noi amemu reuniuni invetatoresci; cum sa ne mai unimu? voru dice alii.

Reuniuni invetatoresci amemu de si nu atâtea, câte aru trebui sa amemu, dara amemu; reuniunile nostre lucra de si nu toate cu destula energia, dara ele lucra si facu atât câtu — si asiá cum — potu: resultatulu totalu alu activitâti reununiloru nostre inse este foarte neînsemnatu; deca amu voi sa fimu sinceri, amu poté dice ca e aprôpe nulu.

Ce e cauza acestei aparitiuni triste?

Aceea, ca reuniunile nostre nu lucra si nu facu pasii necesari in solidaritate, ba nici si comunica decisiunile un'a-altei'a. Cum le aru si poté face aceste, cându un'a nu scie despre existint'a celeilalte?!

Ce sa facemu dara, cá sa fia bine?

Responsulu la întrebarea acest'a dupa cele insirate nu pôte fi altulu, decâtu cá: sa unimu reuniunile nostre celu putienu într'atât'a, cá aceste sa stea in corespondintia la olalta si sa-si comunice celu pucinu acele decisiuni, cari pretindu procedere solidarita.

Acest'a unire a avut'o „Reuniunea invetatoriloru romani Selagieni” inaintea ochiloru, cându, cu ocaziunea adunării sele generali, tienuta in Tasinadu-Sarvadu la 3/15 Maia a. e., aducându unele decisiuni de interesu generalu a decisu a se comunică acestea tuturor reununiloru invetatoresci române cerendu-li spriginirea resp. invitându-le a face asemenea pasi la locurile mai inalte ale lor.

Atâtu dara cá sa incete in interesulu culturai populare si alu nostru propriu anomal'ia de pân'acum'a; ca reuniunile invetatoresci române nu suntu nici într'o legatura la olalta, ca un'a nu scie nimic'a despre decisiunile si activitatea, bá chiaru nici despre existint'a ei; câtu si spre a poté esecutâ ordinatiunea sus'amintita a „Reununiiloru invetatoriloru romani Selagieni”; veniu a me rugâ cu tota onôrea presiedintieloru tuturor reununiloru invetatoresci române din tiéra — speru, ca nimene nu va face deosebirea de „unite” seu „neunite” — cá sa binevoiésca a publicâ prin foile nationale:

1. Numele reuniunei lor.

2. Numele presiedintelui si subpresiedintelui ei.

3. Orasiulu seu comun'a unde locuiescu acesti'a si — eventualminte — post'a ultima.

Mi-iéu onôrea a face inceputulu en.

In Silvan'ia (Selagiu) susta:

1. Reuniunea invetatoriloru romani Selagieni.

2. Presiedintele ei e Rdis. d. Vicariu alu Silvaniei Alimpu Barholovicu cu locuint'a in Simleulu Silvaniei (Szilagy Somlyó.)

3. Subpresiedintele ei e subscrisulu cu locuint'a in Zelau (Zilah)*)

Zelau 29 Iunie 1874.

Gavrilu Trifu

subpresiedinte alu R. I. R.

S. si prof. ord. de prep.

Nr. 1112/Scol. 1874.
310 cons.

Publicatiune.

In urmarea dispunerei din anulu trecut a dteiei din Pest'a, fôia invetatoriloru populari edata pâna acum de In. Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica in siepte limbi va aparea numai in limb'a magiara.

Fôia acest'a se pôte procurâ prin respectivele inspectorate regesci de invetiamentu de către toti acei invetatori, cari dorescu a o ceti in limb'a magiara.

Ceece ce prin acest'a se aduce la cunoscintia invetatoriloru populari spre sciintia si orientare.

Din siedint'a Consistoriului archidicesanu, cá senatu scolasticu, tienuta la Sabiu in 20 Iunie 1874.

Varietâti.

(†) Georgiu Gerbacea preotu in comun'a branéna Moeciulu inferiore si presiedinte alu eforiei scôloru române centrale capitale gr. or. din Branu, dupa unu morbu îndelungatu de unu anu care pre di ce au trecut s'au totu îngreuiatu pâna cându in fine dupa impartasirea cu sf. taine reposâ in Domnulu si trecu la cele eterne Marti sér'a pre la 8 ore in 14/26 Maia 1874, in etate de 48 ani ai vietiei sele servindu in această comuna 20 de ani cá preotu. Pre acestu preotu — unulu dintre cei mai harnici preoti ai acestui tractu, — 'lu jelescu si plângu; sot'i'a sea Stanca, fic'a sea Mari'a casatorita Bodiu, fii sei Georgiu stud. de clas'a III gimnas. si Ioanu stud. de clas. I

*) Rogu pre dd. redactori ai tuturor diutariloru române, sa binevoiésca a reproduce in interesulu causei bune acestu apelu in diuarele lor, iera la tempulu seu comunicându datele.

reala în Braşov, apoi micuţii săi Iosif şi An'a, pre lângă aceştia, fraţii săi Ioan şi Bucur şi sororile Mari'a, An'a şi Saff'a şi încă o mulţime de alţi consăgăni mai departe.

Lu plânge înse şi biserica şi şcol'a a căroru sprighitoriu, aparatoriu şi protectoru mare şi nemedilocitu a fostu. Mare dragoste a avut acestu preotu cătră şcol'a pre carea — dragoste, — o a doveditu atâtu că sanatosu cătu şi că bolnavu fiindu, ba chiaru şi aprôpe — înainte cu două zile — de mörte; căci cercetându doi invetia-tori, de-si eră förte slabu, totusi că inea tare cu doru şi cu sete întrebă: „Dara cu şcol'a noastră centrală — capitala cum mai merge?“.....

Inmormentarea se făcu Joi în 16/28 Maiu de-si tempulu eră ploiosu şi nefavoritoriu, totusi s'a adunatu unu publicu förte numerosu din locu şi straini... Servitiulu funebrele s'a seversitu prin 7 preoti în frunte cu Rssimulu d. protopopu Ioan Metianu care tienu cuventarea funebrala förte potrivita cu tôte impregiurările în care s'a aflatu bine meritulu preotu defunctu. Fia-i tierăn'a usiöra! ca memori'a i va remané neuitata.

**** (Multiamita publica.)** Prin acést'a aducu cu fişca supunere profund'a mea multiemita publica prea stimatiloru domni cari vediundu-me ca sum orfanu şi în stare materiale cu totulu deplorabila binevoira a me sprigini prin contribui generöse în decursulu anulu scolastecur expiratu (1873/4) şi anume: Prea on. dlu Dr. med. Basiliu Szabo a contribuitu 34 fl. v. a.; Ilustritatea Sea d. I. cav. de Puscariu 10 fl. v. a.; Prea on. dnu Dr. Ilariu Puscariu 10 fl. v. a. Pre lângă aceste marinimöse contribui amu avutu fericire de a me bucură şi de alte daruri şi binefaceri, dara cu deosebire de o ingrigire într'adeveru parintiésca şi de o conducere întielépta la începutulu carierei scolastice, pentru cari fapte generöse şi demne le exprimă încă odată profund'a mea multiemita şi recunoscintia si-mi voi aduce totu-déun'a aminte de binefacerile dloru.

Nu mai putiena recunoscintia detorecu şi onoratei comisiuni administrative a tipografiei archidieceşane gr. or. din locu, carea cunoscendu starea mea de orfanu a binevoitu a-mi dá gratis în totu decursulu anulu scolastecur cortelulu în localulu numitei tipografii, pentru care daru generosu es primu prin acést'a multiemita caldurösa, cu care me semtiu asemene deobligatu.

În urma multiemescu şi prea stimatiloru domni, cari cătră finea anulu scolastecur binevoira a me sprigini cu următoarele oferte: Ilust. Sea d. Iac. Bolog'a cons. aul. pens. 1 fl. v. a.; Dlu Brănu de Lemény refer. în sen. scol. 1 fl.; Rvd. dlu I. Hanni'a prot. 1 fl.; Prea on. dnu Nic. Fratesiu secret. consist. 1 fl.; Dlu Moise Tom'a archivaru 90 cr. Sum'a 58 fl. 90 xr. Sabiu în 1 Iuliu n. 1874.

Ioan Scurtu,
elevu de I clasa normale,
din Valcele (Előpaták.)

**** Esercitiile de tómnă.** După o impartasire a dlui ministru pentru apărarea tierii din 5 Maiu a. c. Nr. 17515 voru avé locu exercitiile de tómnă pre anulucurinte dela 5—30 Septembrie; de aceea concediatii şi rezervistii au a se presentá la provocarea cercului integritorii respectivu ne-amanaveru la diu'a anumita, de öre-ce după exercitiulu de 7 septamăni se voru dimisiună iéra. Toti acei'a, cari voru veni mai tardiu cu 48 de öre preste terminu voru trebui sa suplinésca tempulu întârziatu, fără privire la pedéps'a ce se va dictá pentru întârziare. Se pretinde mai incolo că concediatii şi rezervistii sa vina cu hainele loru proprie bine rezervate şi cu prescriésele însusiri militare.

Aceste exercitii se voru tiené la Sabiu şi în teritoriile învecinate. Din mai multe puncte de vedere atragemu atentiunea interesatiloru şi a economiloru nostri la acé-impregiurare. —

**** Statistic'a Londrei.** Londr'a are, dela resaritu la apusu, o lungine de 25 kil. şi o largime de 12—13; supra-

fati'a sea e de 44 mii ectare (de 6—7 ori a Parisului dintre fortificatiuni). Cei 4,025,000 locuitori ai sei traiescu în 23,000 strade, cari puse capu în capu în capu, au în kil. distanti'a dela Londr'a la Pointe de Gales, în insul'a Ceilonu. Consumarea anuală de gazu e de 10,400 miliöne picioru cubice englese, din cari 1,400 miliöne se perdu din diferite cauze. Acestu gazu straluce prin 490,000 pliscuri ce ardu 15 miliöne picioru cubice în 24 öre. În Londr'a suntu 1000 biserici şi case de rogaciuni; carcimele de bere şi beuturi spirituöse suntu în numeru de 4500. Numerulu mortiloru violente este anualminte de 2,608; 239 persöne se ardu de vii.

**** Statistic'a betiei în statele unite.** În statele unite se cheltuiescu 1,487,000,000 dolari (a 5 franci) pentru vinu şi beuturi spirituöse, 90,000,000 procesele de crime şi alte cauzate prin betii; totalu 7,885,000,000 fr. aprôpe cu 3 miliarde mai multu decâtu a platitu Franci'a Prussiei cheltuielile resbelulu din urma.

**** Meteorografu.** Este unu instrumentu inventatu de d. Theorell, profesorulu în Upsal'a, şi destinatu a înregistrá în modu automaticu starea barometrică, termometrică şi igrometrică a atmosferei, precum şi directiunea şi puterea ventului. Aparatulu functionédia prin ajutorulu unei pile electro magnetice tempu de 6 şi chiaru optu luni fără ingrigiri speciale.

**** Unu butucu de via enormu.** Esista în Californi'a, aprôpe da St. Barbar'a, o vitia de via a cărei trunchiu are o circumferentia de 4 picioru şi 4 degete englese (1 metru 3 centim.) Ramurile sele suntu înalte de 6—8 picioru, şi sustienute de haragi grosi, acoperu o suprafiata de 51 arii pre care o adumbrescu că şi unu acopere-mentu. Greutatea anuală a struguriloru ce da este dela 1000—1,200 livre, şi unu strugure coptu cantarescu în terminu de medicu dela 2—2½ livre.

**** Midilocu de conservarea albinelor.** Obiceiulu de a ucide albinele spre a estrage din uleie produsele lor este förte condannabilu. Se pöte face estragerea în modu simplu şi usioru astfelu că sa se golésca uleiele fără a aduce vatemare albinelor şi a se espune la atacurile lor, şi acést'a se face în modulu urmatoriu:

Se întinde pre pamentu unu cearsiafu, se pune în mediloeu o farfură şi în acést'a o batista în care s'a versatu 2 grame de cloroforu; apoi farfuri'a se acopere cu o sita de sirma. Doi ómeni radica stupulu si-lu punu pre sita, radicându-se cele 4 coltiuri a cearsiafulu spre a învelí stupulu şi a concentrá vaporii cloroforului. Îndata albinele produc unu sgomotu förte mare care scade din ce în ce pâna cându urmédia o tacere de mörte. Spre a fi siguru de succesu se adauge 4 grame de cloroforu, şi după 5 minute se radica stupulu. Sit'a este coperita de o patură grösa de albine. Cele mai multe suntu nemiscate, putiene facu miscări convulsive. După jumetate de öra de espunere la sóre albinele se trediescu şi după 3 öre intra din nou în uleiulu lor ce s'au golitu pâna atunci de cuprinsulu seu.

**** Obiceiurile arabilor în Algeri'a.** Următórea scena descrie cătu se pöte de bine obiceiurile arabilor în Algeri'a.

Unu arabu în versta de 25 ani, anume Camaris, eră acuzatu ca a taiatu nasulu şi buz'a de susu nevestei sele, fiindu ca o bazuise ca aru fi avutu relatiuni şi cu unu altu barbatu.

Curiösa naivitate; arabulu, fără a fi citatu, se duce singuru la tribunalulu francesu, espune faptululu seu crediundu ca are sa fia laudatu.

Banuiamu, dişe, de multu, ca soci'a mea avé intime relatiuni cu unu vecinu al meu anume Alimbem Kelif; acést'a a facutu sa se nasca discordie între noi.

I-amu propusu dara sa ne despartimu cu conditiune a-mi inapoia banii cu care o cumparasemu, adeca 75 duros seu 375 fr.; dara ea n'a voitu.

Aflaiu inse, ca soti'a mea fusese maritata dejá înainte mea cu altu barbatu, de care s'a despartitu, sfeterisându-i dot'a. Amu voitu dara sa stricu acestu marsiavu comerciulu, şi atu-feliu sa o oprescu şi pre ea sa insiele şi sa fure pöte şi pre unu alu treilea barbatu, precum m'a insielatu şi pre mine şi pre primul.

La 11 Iuliu prinseiu nisce epistole schimbate între soti'a mea şi vecinulu Alimbem. — Maniatu pentru acést'a nouă injurie şi nepotendu a mai sustiené mani'a, amu aplicatu sotiei mele penalitatea ce noi erabii obicinuimu a întrebuintá asupr'a femeiloru necredinciöse. — Mi-amu satisfacutu onórea că unu soti. Amu sciutu ca francesii me voru pedepsi, şi pentru aceea veniiu înainte judecatoriloru.

Dupa elu, se presinta soti'a, a cărei'a plaga de-si vindecata, inse ii diformase cu totulu fisonomi'a. — Ambii incepu sa se apere.

Soti'a. — Într'o diminétia esisemu după trebuinta, barbatulu meu se repede, me apuca me duce cu sil'a în casa si mi aplica lovituru la picioru (la falanga). Abia amu potutu scapá de elu, avendu trupulu ranitu preste totu.

Barbatulu. — Pentru ce dici acestea? Nu e data asta penalitate dela profetulu nostru pentru femei insielátórie? Cugeti ca pentru aste putiene lucruri amu sa fiu inculpatu şi lantiuitu?

Soti'a. — Barbatulu meu me ajunge, me aduce ierási acasa, mi léga mânilu din dareptu şi picioru cu funie din peleă unei camile. — Apoi punendu-me jos a luat cutitul, mi-a taiatu nasulu şi o buza. Si serman'a lasa sa-i curga câte-va lacrimi. — Publiculu asistandu se infioréza la audiulu acestui faptu.

Arabulu. — Tóte astea nu s'aru fi întemplatu deca tu mi-ai fi fostu credinciösa seu mi-ai fi inapoiatu banii cu cari te-amu cumpertu.

Dupa putienu se aréta si mum'a suferindei acuzandu pre arabu ca totu-déun'a maltratá pre femei'a sea fără cauza, şi ca din cauz'a manieriloru sele feröse, soti'a sea 'si perdú amorulu din di în di. — Eu cá sa potu restabili acestu amoru si concordia între ambii soti, m'amu adresatu la celu mai bunu vrajitoriu din orasiulu nostru, care după ce a descantatu capulu unui siarpe, i-a disu ca sa-lu pörte în fundulu caciulei împreuna cu o harthia pre care erau scrise nisce vorbe din Coran. — Elu inse n'a voitu a le purtá.

Inculpatulu. — Nu ascultati pre acést'a betrana, dle presiedinte, fiindu ca ea a povatiuitu pre fic'a sea cá sa nu-mi reintörca zestrea adeca cele 75 dure. — Adeverulu este ca descanteculu nu erá altu ce-va decâtu otrava, cá cu chipulu acest'a sa se scape banii mei de zestre.

Sócr'a. — Déca ascultai povetiele nóstre şi puneai la caciula capulu acelui siarpe erai sa te schimbi, si inim'a ta erá sa céra ierási impacaciunea cu soti'a ta. — Ceru pre auditori cá martori.

Atunci multi auditori arabi se grabescu a-si aretá caciulile lor cu capulu de siarpe şi harthiile din Coran.

Apoi dragomanulu trib. adresandu-se cătră judecatori, dişe: — Adeveratu dle presiedinte, si eu insumi portu în caciul'a mea unu capu de siarpe, fiindu ca acést'a dá putere barbatiloru, iubirea şi credint'a cătră femei.

Vorb'a ast'a atitia rasurile auditoriloru. — Presiedintele cerú tacere, ascultandu pre martori în favóre suferindei.

Inculpatulu. — Toti mintu, fiindu ca toti suntu culpabili a-si vinde sufletulu lor pentru o ceasca de café. — Martorii platiti nu pótu nici odată sa spuna adeverulu.

Judecatorii intra la chibsiure.

Preste o öra, esindu dela chibsiure, se pronuncia sentint'a, care condémna pre arabu la siese ani de munca silnica.

**** Simulatiune reesita nu mai de jumetate.** Cu ocaziunea recrutárilor de a dóu'a öra, unu teneru si-a probatu noroculu de a scapá de militia prin contragerea celoru trei degete ultime dela

mân'a drépta, dicându ca a avutu o bubă în palma si i-au ramasu degetele pre jumetate inchise.

Esercindu-se simulantele câte-va zile mai nainte se pareá în adeveru ca degetele suntu întiepenite şi nu le pöte deschide şi asiá comisiunea asentátórie lu dechiará de neaptu pentru totu-déun'a.

Venindu-i inse amplotatulu politien lucrulu cam suspiciösu, a cercetatu mai de aprôpe de întemplearea cu bub'a pretinsa şi în fine tenerulu simulante convingendu-se ca de si a pranditu cu minciuna nu va mai poté si ciná a respunsu: poftimu dle! si a întinsu palm'a sea lata înainte întrebatorulu. Bub'a şi urmárele ei erá disparute, iéra tenerulu nostru fu redatu comisiunei recrutátórie. —

**** Otrav'a Bambus.** Indigenii din Jawa capeta o otrava, cu care se servescu contr'a inimiciloru lor şi contr'a cărei'a nu s'a aflatu încă remediulu, taindu arborele bambus dela înaltimea unei încheiaturi şi scotiendu din launtru câte-va fibre cu ghimpí ascutiti inperceptibili. Aceste fibre cându suntu inghitite, în locu de a trece în stomachu, remánu în gátu, şi de acolo trecu în organele de respiratiune. Mai imediatu se nasce o tusa violenta urmata indatu după acést'a de inflamatiunea plumániloru. Acést'a otrava, încercata la câni aduce perderea apetitulu, tuse, o sete sferisítórie şi o slabire treptata. Animalulu otravitu móre în cele din urma de inadusiéla, cá si cum aru fi sub influint'a unui gazu deleteru.

**** 9 porci fara stapánu.** În comun'a Boitia s'a ivitu în 4 Iuliu a. c. unu vendiatoriu de porci şi anume de o scröfa cu 6 purci şi de alti doi porci. Vendiatoriulu se pareá bunu bucuros a se multiamá cu unu pretiu cătu de moderatu numai sa se scape de grigi'a porciloru. Aflându brav'a nóstra deregatoru locale cu notariulu în frunte de tóte aceste a alergatu la faci'a locului, a luat pre vendiatoriulu la întrebári seriöse şi încurcându-se acést'a si contr'a dicendusi în responsurile sele şi chiaru în aretarea numelui adeveratu, s'a convinsu destulu cu ce felu de omu are de a face.

Pâna ce a sositu patrol'a de gendarmi, ce a reclamat'o deregatori'a dela vam'a Turnului-rosiu, deregatori'a a luat unu procesu verbale cu nechiamatulu negustoriu de porci şi l'a predatu pre lângă acelu procesu verbale patrolei, care l'a transportatu la judecatori'a Sibiana, unde pöte sa faca studiul nóce despre porci, scröfe şi purci eftini.

Porci s'au predatu în ingrigirea unui boicianu pâna se va însinué adeveratulu posesore şi respective condannatulu. —

Raportu comerciale.

Sabiu 7 Iuliu nou. Grâu 7 fl. — xr. frumosu, 6 fl. 67 xr. mestecat, 6 fl. 33 xr. calit. infer.; secar'a 4 fl. 27 xr. pâna 4 fl. —; orzu 4 fl. —; ovésu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 80 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânap'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl. 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porc 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Intru întielesulu milostivei ordinatiuni consistoriale din 23 Ian. 1874. nr. 54. dn nou se publica concursu pentru vacant'a parochia de clas'a a trei'a — Egerszegu pâna în 31 Iuliu a. c.

Concurentii voru avea a-si aserno recursele lor, instruate intru întielesulu Statatului organieu, respectivulu domnu Protopresviteru Parteniu Trombitasiu de Betlen în Muresiu-Osiorheiu.

Datu în Egerszegu 6/18 Iun. 1874.

Comitetulu parochialu în contielegere cu susu laudatulu domnu Protopresviteru.

(2—3)